

Lentävät junat, kelluvat talot

1.

Havahdun lautaspino käsissäni Viljon kiinteään tuijotukseen. Poika istuu pöydän takana mustikkapisama poskessa ja odottaa selvästi vastausta.

”Anteeksi, nyt en kuullut. Mitä sanoit?”

”Se juna, se joka lensi. Saako sen kyytiin mennä?”

Ilta-aurinko, kuuman päivän lauhkea laahus, täplittää keittiön seinän ja Viljon kasvot hopeapajun väpättävillä varjoilla. Työnnän lautaset kaappiin. En muista lukeneeni hänelle mitään, missä olisi näyttäytynyt lentäviä junia.

Viljo huomaa ihmetykseni, kohottaa kuperretun kämmenensä ja näyttää, miten juna nousee korkealle ilmaan ja syöksyy alas. Puuroannos pelastuu nipin napin yhteentörmäykseltä. Poika päästelee suhahtavia äänitehosteita huulet tötteröllä.

”Se juna”, hän toistaa ja alkaa tuskastua. ”Se tosi nopea juna. Saako sen kyytiin mennä?”

”Äiti ei nyt ymmärrä mitä sinä tarkoitat.”

Hän katsoo minua harmissaan. Pöytä venyy ja kasvattaa etäisyyttä välillemme. Hän yrittää selittää, mutta sanoja ei ole enempää. Taas hän kysyy, pääseekö lentämään junalla. Kärsimättömänä kurkotan täyttämään hänen puurolusikkansa. ”Mikäs siinä. Mutta vasta kun on syöty iltapala ja pesty hampaat ja menty nukkumaan.”

Hän koettaa työstää puuronsa vauhdilla eteenpäin saadakseen suuhunsa tilaa seuraavalle kysymykselle. ”Koska siihen saa mennä? Mennäänkö nukkuman jälkeen lentämään junalla?”

”En tiedä. Katsotaan. Nyt syödään loppuun.”

2.

He tulivat paljon sovittua myöhemmin, mitä olin osannut odottaakin. Roope oli jo avannut oven, kun laskeuduin portaat Viljo sylissäni.

”Hei äiti.” Halasin häntä hankalasti. Viljo riippui minussa kuin ujouden kouristama simpanssi, painoi päänsä niskaani ja kurkisteli tulijoita eteisen peilin kautta.

Äiti muistutti baskeriin puettua haikaraa, keho sellaisessa kyyrynekkaisessa kumarassa, joka on enemmän osa identiteettiä kuin fyysinen ominaisuus, pää eteen työnnettynä. Isä seisoi hänen takanaan lauta-aidan ryhdissä kuin tahattoman koomisena huutomerkkinä äidin kysymysmerkin kaareksi taipuneen olemuksen rinnalla. Heidän kannoillaan pyrki sisään kevätillan helisevä valo ja hyytyvän mudan tuoksu.

Tein heille tilaa. Roope alkoi auttaa takkia äidin päältä.

Äiti katseli Viljoa empien. ”Mitäs pikku...” Hän hiljeni. ”Mitä pikku pojalle kuuluu?”

”Viljolle”, autoin. ”Viljo, haluatko näyttää mummulle ja papalle missä uusi sänky on?”

Iltateellä äiti pani leivänpalan päälle ensin leikkelettä ja sitten levitettä. Hän nousi paikaltaan tyhjä juomalasi kädessä, käveli päättäväisenä läpi keittiön ja poikki olohuoneen ja ryhtyi uutterasti ratkaisuun parvekkeen ovenkahvan pulmapeliä. Roope palautti hänet keittiöön pöydän ääreen ja täytti hänen lasinsa vedellä. Kun Roope poistui laittamaan Viljoa sänkyyn, äiti näkersi paahtoleipäänsä, tiedusteli olinko tehnyt hilloa niistä yläniityn omenista (vilkaisin isää epä tietoisena) ja havahtui sitten katsomaan ympärilleen ja kysymään napakkaan sävyyn, oliko Sakari lähtenyt kuormaa hakemaan ja reelläkö hän meni.

Katsoin äitiä, hänen käpristyneisyyttään, hänen kumarrustaan koko maailman edessä, asentoa jolle hän ei kaikei voinut mitään ja jossa täten ainoa todella häiritsevä seikka oli sen ällistyttävä luontevuus. Kuinka vaivattomasti se oli asettunut hänen päälleen ja nielaissut hänet, kuin vaate jota varten hänestä oli otettu mitat jo kauan sitten ja joka oli siitä lähtien kärsivällisenä odottanut vaate-ripustimessa vuoroaan.

Tässä äitini kehossa, tai mitä siitä vielä oli jäljellä, pelasivat väsymys ja valppaus jotakin minulle täysin tuntematonta, merkillistä peliä. Minulle oli yhä vain kertakaikkisen epäselvää, miten syväle hänen maailmoihiinsa minun oli määrä mennä mukaan.

”Sakari ehkä lähtikin”, vastasin, ”mutta Roope meni laittamaan Viljoa nukkumaan.”

Äiti katsoi minuun tyhjin, leudoin silmin. Kaduin näsäviisauttani saman tien.

3.

Autan Viljoa tyhjentämään lautasensa. Mustikat ovat kuin poijuja puurossa. Lentäviä junia koskeva keskustelu on edennyt merirosvojen kautta niihin omaperäisiin, kenties jo planeetallamme vaarantuneisiin eläimiin, joilla on sekä taka- että etuhäntä. Istutan hänet pytylle ja alamme odottaa tuloksia, joiden häämöttämisen hän tunnollisesti raportoi minulle.

”Kakka tulee”, hän ähkäisee.

Kun sipaisen tahnaa hammasharjalle, Viljo roikkuu altaan reunalla ja kysyy, missä isi on.

”Isi on siellä saunalautalla työkavereiden kanssa.”

”Saanko mäki mennä sinne?”

”Ehkä joskus. Ei tänään kuitenkaan. Nyt pestään hampaat ja mennään nukkumaan.”

”Mikä se saunalauta on?”

”Saunalautta on sauna joka kelluu vedessä.”

”Ai vedessä? Onko se sauna vedessä?”

”On. Sellainen... pieni talo. Se kelluu.”

Talo joka kelluu. Juna joka lentää. Lapsen maailmassa seitsemän ihmettä saavutetaan iltapalan ja nukkumaanmenon välisenä aikana.

4.

Kannoin täkit alakerran vierashuoneeseen ja avasin vuodesohvan. Äiti hääräili taustalla, availi kaappeja ja haroi katseellaan niiden sisältöä kuin ihminen, joka on kesken etsintöjen unohtanut mitä kadotti. Hän penkoi tavaroitaan ja alkoi vaihtaa housuja.

”Eikö nyt pitäisi pukea yöpuku”, sanoin. ”Pesitkö jo hampaat?”

Äiti nyökkäili ja yritti sovittaa luisevia valkoisia säääriään samaan lahkeeseen. Käännyin katsomaan isää, joka tuli portaita alas. Kysyin äidin ilta-askareista.

Isä nyökkäsi vessan suuntaan. ”Hampaita tästä pesemään.”

”Laitetaanko hänelle yövaippa?”

Isä sanoi hoitavansa asian.

Lähdin harjaamaan omat hampaani ja siistimään keittiön. Kun palasin alakertaan, vain yksi himmeä valo portaiden päältä valaisi aulaa. Vessan ovi avautui ja äiti astui esiin. Hän pysähtyi ja katseli ympärilleen.

”Oletko menossa nukkumaan?” kysyin.

”Juu”, äiti sanoi ja käveli ohitseni suoraa päätä portaiden alle, missä oli lastenvaunujen koppa ja sen päälle nakattu viltti. Hän alkoi touhuta jotakin, mitä huomasin tuijottavani oudon lumouksen ja kauhistuttavan uteliaisuuden vallassa. Siinä minä seison kuin mikäkin tirkistelijä. Arvaan kyllä mitä on tekeillä. Juuri nyt tehtäväni on opastaa äiti pois sumustaan.

En tee sitä. Näytelmä on alkanut, se on alkanut jo kauan sitten, ja minulle tarjotaan tilaisuutta katsoa sen viime hetkiä. Nähdä omin silmin äitiäni muistuttavan ihmisen jäljennös hapuilemassa tässä lainalaisuutensa kadottaneessa sokkelossa, jonka teräväpiirtoisuus on ehkä aina ollutkin vain ohut, valoa heijastava kalvo kaiken pyörteilevän kaoottisuuden pinnalla.

Äiti tietää kyllä mitä on tekemässä, ja se juuri saa kurkkuni tuntumaan paksulta ja ahtaalta. Päämäärättömyys olisi armollista. Mutta minun äitini vielä käsittää, että koska on mainittu nukkumaanmeno, jossakin on oltava nukkumapaikka. Hän on salapoliisi selvittämässä jälleen yhtä hämmäntävää arvoitusta, jonka ilmiselvä ratkaisu vaappuu aivan lähellä mielen sumenevaa pintaa pääsemättä kuitenkaan kosketuksiin sen kanssa.

Ehkä haluan löytää pisteen, jonka kohdalla äiti tulee takaisin. Sen rajan, jonka reunalla hän pysähtyy epäröimään. Onhan sellainen oltava. Ehkä hetki, jona hän vetää viltin kopan päältä ja ym-

märtää näkemänsä. Viimeistään yrittäessään sovittaa itseään, kokoon painuneen mutta täysimittaisen naisen kehoa lapselleni liian pieneksi käyneeseen vaunukoppaan.

Tiesin kuitenkin, että niin ei kävisi. Hän ei ollut tulossa takaisin. Ja silti seison siinä: minä todella seison siinä, kolmanneksi alimmalla portaalla, näköalapaikalla, enkä sano mitään. En tee mitään. Minulla on pääsylippu, kurkistusaukko, enkä sellaisen löydettyäni ole lähdössä mihinkään.

Vierashuoneen ovi kävi. Isä seisoj oviaukossa virttyneen T-paidan helma alushousuihin sullottuna, polvet kalvakoista sääristä kumpareina kohoillen. Rimpuilin irti lumouksesta ja astuin portaat alas äidin luo. Hipaisin häntä, otin viltin kädestä. ”Tännepäin, äiti. Nukut täällä.”

Äiti katsoi häkeltyneenä minua. Olimme olleet lukemattomat kerrat juuri tämänkaltaisen etäisyyden päässä toisistamme, silmien värin erottamiseen riittävän etäisyyden, ylettymisen etäisyyden. Ruokapöydässä. Hän ojentamassa minulle jotakin. Hän tulossa kohti minua. Koskaan hän ei enää tulisi kohti. Hänellä oli toinen suunta.

On putki ja sen päässä ihminen, hyvin kaukana. Putki on pitkä kuin aika. Kuin koko pitkä, ohi-kiitävä elämä. Äiti sen toisessa päässä, minä toisessa. Tuskin erotan häntä enää.

5.

”Näytä taas, miten puuet pyjaman.”

Viljo pyllähtää vaipassaan lattialle pyjaman päälle ja ryhtyy toimeen. Autan jalat eri lahkeisiin ja pitelen kangasta, jotta hän saa vedettyä vetoketjun ylös asti.

”Äiti, hyppyhali!”

Hän hyppää ja halaa. Peittelen hänet, silitän ja laulan. Hän on unessa ennen kuin olen ehtinyt viikata pyykin.

Kun etuovella kolahtaa, arvelen Roopen palaavan saunalautalta. On melkein puoliyö. Katson jakson loppuun, sammutan television ja unohdan koko asian. Pesen hampaat ja kasvot. Tarkistan säätiedot ja etsin Viljolle aamuksi vaatteet valmiiksi. Kaivan rattaiden sadesuojan vaatehuoneesta ja ryhdyn avaamaan etuovea lykätäkseen suojan rattaisiin.

Ovi raottuu mutta ei aukea. Jokin panee vastaan. Nojaako joku ulkopuolella oveen?

Sydämeni läpättää. Seison hiljaisuudessa käsi ovenkahvalla. Olen äkkiä valpas kuin ajokoiraa, tuskin hengitän. En kuule ääntäkään.

Otan tukevamman otteen kahvasta ja työnnän hitaasti mutta lujasti, käsivarsi suorana, mahdollisimman kaukana ovesta. Rako levenee, mutta ovi puskee jotakin edellään.

En näe mitään enkä ketään. Lasken katseeni. Ovenraossa näkyy olkahihna. Työnnän reippaammin, ja tavara kierähtää sivuun. Tunnistan Roopen repun jo ennen kuin pääsen ulos ovesta.

Sydämeni hakkaa yhä. Katseeni ponnahtaa ylemmäs. Joku istuu lysisssä etuterassin portaalla selkä minuun päin. Tai ei niinkään istu, vaan lyyhöttää.

”Roope?”

Ääneni kuulostaa oudolta, paikkaan ja aikaan kuulumattomalta. Kesäyön pimeys on enemmänkin kulissi kuin todellinen havainto, pelkkää harsoista hämärää joka pursuaa tomun, maan ja puun tuoksua.

Otan meitä erottavat askeleet edes tiedostamatta liikkeitäni. Pääsen Roopen viereen. Roopen kasvot, näen ne sivulta, pää nuokkuu. Leukaperät, suupielet. Ruhjeet ja veriroiskeet. Kyyryt hartiat, kengät tahrojen peitossa.

Hetkeen en saa henkeä.

Kosketan itseäni ranteesta. Katson tarkemmin. Ei ole mitään veriroiskeita eikä ruhjeita. Kivilaatoilta jaloistani ja portailta Roopen kenkien ympäriltä irtoaa oksennuksen sakea haju. Punajuurta, käsitan. Sitä on jopa hiekkamuoteissa.

Muutakin on. Haistan sen päivän selvästi.

Tartun häntä olkapäästä. ”Roope? Kaikki hyvin?”

Hän huojuu. Mumisee jotakin.

Peitän hetkeksi kasvot kädelläni. Helteisen päivän jälkilämpö viipyy betoniportaiden yllä, hopeapajun lehdet kahisevat ja minusta tuntuu äkkiä siltä, että vaikka huutaisin, kukaan ei kuulisi.

Yritän hengittää tasaisesti. ”No niin”, lausun kuin opeteltua repliikkiä, vaikka kaiken outous puristuu ruumistani vasten. ”Pääsetkö ylös? Mennään sisälle.”

Autan hänet pystyyn. Hän horjuu, hän mumisee, jättää punajuurenvärisiä kengänjälkiä laattoihin. Hän on painava kuin manner. On kulunut kahdeksan vuotta siitä kun astuimme rinnakkain alttarille lausumaan tahtomme, ja nyt, tänä kesäyönä hopeapajun alla, ymmärrän ettei hän vielä koskaan ole nojannut minuun kaikella painollaan.

Pyydän häntä pitämään kiinni ovesta ja saan riisuttua häneltä kengät. Heitän ne käsistäni. Talutan hänet sisälle.

”Mikä olo?” kysyn. ”Haluatko vessaan?”

Koetan tulkita sammallusta. Ohjaan hänet vessaan, avaan vyön, vedän housut nilkkoihin. Hän tekee käsillään jotakin, minkä tarkoitus on ehkä yrittää auttaa. Siirrän hänet vaivalloisesti kainaloiden alta pytylle. Hän rojahtaa istuimelle, lähes kaatuu. Haen kylpyhuoneesta vadin ja panen sen hänen syliinsä. Hän riiputtaa päätään sen yllä. Suolen sisältö roiskuu pyttyyn, ja sitä seuraa hajujen mellakka.

Hiivin viereiselle ovelle. Viljo nukkuu tiivistä, tiheää unta. Pehmeä kikkaravillainen lammas on kellahtanut kädestä. Kasvojen paljaus vääntää sydäntä. Suljen oven ja palaan vessan kynnykselle,

missä pysähdyn. Roopesta hyökyy vierautta, joka nitistää ja sammuttaa jotakin sisälläni. Värisen. Mitä tämä ihminen tekee puolisoni ruumiissa, yhteisessä kodissamme, lapseni lähellä. Silmien hidas, tuijottava sameus, suun veltona lerppuva palko. Parransänkeän takertuneet kokkareet. Hartioiden linja, jota en ole tunnustaa. Hyhmä sisälläni laajenee, leviää luihini hitaana ja musertavana kuin tauti.

Tiedän ettei pitäisi. Tämä ei tule johtamaan mihinkään. ”Mitä ihmettä tapahtui”, sähähdän. ”Mitä helvetissä sinun päässäsi oikein liikkuu? Ymmärrätkö että tuossa kolmen metrin päässä nukuuko *lapsi*? Sinun oma lapsesi.”

Mies edessäni huojuu. Puristan kädet nyrkkiin etten läimäyttäisi.

”Kuvittele jos se herää ja...” Puren huulta. Voisin yhtä hyvin läksyttää huonekasvia.

Mutta Roope nostaakin päätään ja yrittää tosissaan tarkentaa katsettaan. ”Anteeksi, Saara”, hän mutisee.

”Muistitko yhtään, että minun piti aamulla lähteä sinne mökille naisten kanssa?” Käsitän äkkiä itsekin asian, ja ääneni kimmahdaa oktaavia ylemmäs. ”Mitä minä *niille* sanon?”

Roope riiputtaa päätään. En tiedä mitä hän ymmärtää. ”Anteeksi”, kuuluu uudestaan.

Suljen silmät. Hengitän syvään. ”Joko on valmista?”

Hän hoipertelee kylpyhuoneeseen, on kompastua kynnykseen. Istutan hänet saunajakkaralle ja riisun loputkin vaatteet.

”Tämä siitä hyvästä että pilasit kesäreissuni”, sanon ja kiepautan nupin siniselle sektorille samalla kun lasken vesiryöpyyn Roopen niskaan. Hän haukkoo henkeään ja nostelee käsiään, yrittää haparoida suutinta itselleen. Jokin työntyy esiin kiukkuni pinnan alta. Väännän lämpötilanuppia ja pesen puolisoni hellästi ja tarkasti.

Jotenkin onnistumme kompuroimaan portaat yläkertaan makuuhuoneeseen. Roope sössöttää jotakin sillasta ja kellosta ja mahdollisesti jostakusta Terosta, en saa puheesta mitään tolkkua. Kysyn miten hän kotiin pääsi, mihin saan vastaukset että taksilla ja työkaverin kyydissä. Kas kun ei lentävällä junnalla.

Hitain, löysin, kuin vedenalaisin liikkein hän koettaa saada pyjamanshortsit jalkaansa. Nojaan ovenpieleen ja katson häntä jostakin hyvin kaukaa, kuuluvuusalueen rajalta. Mene pois, haluan huuata. Jätä meidät rauhaan. Sinä pelotat minua, enkä minä tiedä mitä tekisin pelolle jonka saa aikaan turvapaikkani ja kallioni.

Menen hänen viereensä. Kiskon toisen säären ulos lahkeesta, johon hän on onnistuneesti moilemmat jalkansa sovittanut. Puoliksi nostan, puoliksi kaadan hänet sänkyyn, tämän tutkimattoman mantereen jonka paino on minulle liikaa.

”Sinä lupasit”, kuiskaen voimattomana huoneen hämärään. Nojaan otsaani hänen veltoon käsi-
varteensa, joka ei kierry ympärilleni eikä ojennu koskettamaan hiuksiani.

Hän makaa tiedottomana kyljellään, eikä hän vastaa.

6.

Puoli neljän aikaan aamulla heräsin ääniin alakerrasta. Nousin sängystä.

”... ensin tämä pois. Odota vähän aikaa.”

Vierashuoneen ovi oli raollaan. Valosuikale venyi kuin voinokare portaiden juurelle. Kurkistin
sisään ja siristin silmiäni.

Äiti seisoo alasti vuodesohvan päädyssä. Hänen ainoa jäljellä oleva rintansa riippuu tyhjiin tiris-
tettynä kylkiluukorin sisällä. Nahka valuu pehmeänä simpukanvaaleana taikinana vatsaa ja säärtien
luita pitkin, harvat häpykarvat harottavat reisien välistä. Erotan sormien kyhmyt ja sieni-infektion
syömät kynnet. Hän seisoo kädet sivuilla, apua odottaen, hätkähdyttävästi juuri niin kuin Viljo, yhtä
onneton mutta luottavainen ilme silmissään, minun vahva lujarankainen äitini joka ympäröi minut
ja sisarukseni vadelmatiheikön lailla eikä rispaannu koskaan, sillä *äiti on tässä*, tässä äiti on äiti on
äiti on, äiti on vieraalle rannalle ajautunut haaksirikkoinen, äiti on yksin ja kylmissään, äiti on kipat-
tu maailmaan joka kuhisee absurdin karnevaalin kuvastoa, mitä ikinä se onkaan, kiiloja maailmojen
välillä, junia taloja rekimatkoja – lentäviä junia, kelluvia taloja, mistä minä tiedän, ehkä lapsuuden
ihmeet palaavat, ja reellä ajetaan lumista tietä jalasten suhistessa kauas kuolleiden savotoille, men-
neisyyden tiheisiin varjoihin – ei, ei sentään, vaan menneisyyden kirkkaaseen keskipäivään, ja onko
pelko siis jotakin mikä ajan oloon menettää merkityksensä, unohtuu niin kuin kaikki muukin, supis-
tuuko pelko joksikin hallittavaksi, sanotaanko kolikon kokoiseksi, tai kananmunan, onko kukaan
koskaan palannut kertomaan kananmunan kokoisesta pelosta? Entä onko yksinäisempää sillä joka
vähin erin menettää vai sillä joka hiljaa hivuttaen menetetään? Ja miten sen kauhun kanssa eletään,
tietämisen suunnattomuuden, ennen kuin se kaikki äkkiä on tässä ja hotkaisee sisäänsä? Äiti on täs-
sä. Äidin jokainen raaja ja hiuskarva on tässä. Äiti ei ole tässä. Äiti ei ole ollut tässä pitkään aikaan.
Haluan ankkuroida hänet johonkin, pysäyttää seilaamisen, osoittaa sopivan kohdan kahisevan kais-
likon reunalta aalloilla keinuvien lumpeiden läheltä, kuiskata korvaan Shh, olen tässä. Äiti olen täs-
sä. Enää ei liikuta mihinkään.

Isä kuuli tai aavisti tuloni ja nosti katseensa lakanoista. Jokin hänessä melkein kuin lysähti kokoon,
lanka löystyi. ”Pissa tuli sänkyyn.”

”Ai. Eikö äidillä ollutkaan vaippaa?”

”Joskus äiti riisuu sen kun käy yöllä vessassa.” Kireyttä isän äänessä.

Hieroin silmiäni. En halunnut ajatella, missä äiti oli yön aikana vessa-asiansa hoitanut. Ehkä vaunukoppa portaiden alla palveli laajemminkin inhimillisiä tarpeita.

Menin auttamaan aluslakanan kiskomisessa. Sen alla oli kumisuoja. Noudin puhtaat lakanat ja toisen täkin ja kannoin pistävänhajuisen röykkiön kylpyhuoneeseen.

Isä alkoi sovittaa täkkiä pussilakanaan. ”Äitiä voisi pestä vähän.”

Ohjasin äidin suihkuun. Hän kulki mukanani nöyränä kuin lammas, varjon kaltaisena. Pesin hänet nopeasti, vesi huuhtoi ihon kulunutta pintaa. Kuivasin äidin pyyhkeeseen samalla kun hän kehui suihkumme kätevyyttä ja kahden päällekkäisen pesukoneen tarpeellisuutta. Olin liian väsynyt selittääkseni hänelle kuivausrummun ja pesukoneen eroja.

Saattelin hänet takaisin vierashuoneeseen. Isä oli etsinyt laukusta toisen yöpaidan, jonka autoin äidin päälle. Huoneen ovella sammutin valon ja katsoin, miten isä asettui makuulle äidin viereen ja laski käsivartensa tämän päälle. Äidin ruumiin tuttuus, käsivarren vuosia vanha paikka äidin vyötäröllä: oli kuin olisin tuntenut sen kaiken itse omassa kehossani. Siinä täytyi olla kohta, josta kaotusten päivien päätteeksi yhä tihkui lohtu.

7.

Heijastukseni kimpoaa takkahuoneen tuplaovien ikkunoista takaisin. Takapiha on autio ja kaukainen, luumupuun siluetti oudon muuttumaton. Piirryn näkymää vasten monirajaisena ja sumeana, aivan kuin taiteilija ei olisi osannut päättää kulkeeko kasvojeni ääriiviiva tuosta vai tästä, missä silmiäni ja suuni paikka tarkalleen on.

Polvistun sohvan eteen ja lasken käteni vetolaatikon kahvoille. Hetken aikaa olen siinä, liikkumatta, kädet laatikonkahvoilla, sohvatyynyt kasvojeni edessä. Hiljaisuus on hengetöntä ja riisuttua, huonekalujen ja seinämaalien välinpitämätöntä äänettömyyttä. Sitten nykäisen laatikon auki. Se rullaa ääneti sohvan alta ja pysähtyy maton reunaan.

Pulloja on useita, mutta silmämääräisesti katsoen ei enempää kuin viimeksi. Osa on vajaita, valtaosa tyhjiä. Hölskäytän pihkanväristä nestettä kapeassa pullossa. Otan sen käsieni väliin. Kallistan pulloa verkalleen puolelta toiselle ja annan valon liukua nesteen siloisella, elävällä pinnalla. Kierrän korkin auki ja haistan. Löyhähhdys on tiukka ja tukeva, väistän sitä kuin lyöntiä.

Jään katselemaan kokoelmaa, joka lepää siinä silmiäni alla niin esillä, ettei todella edes yritä piiloutua. Vieressä tyyny ja taiteltu tækki. Kaikki hyvin arkista ja asiaankuuluvaa, tækki, pullo, pullo, tækki. Nojaudun sohvaan ja tunnen planetaarisen painon rankaani vasten. Näen kaiken niin kirkaasti, että häikäisee ja sattuu. Kaikki vaihtoehtoiset tulevaisuudet. Kaikki mahdolliset menneet, jotka kulkivat tätä pistettä kohti. Näen itseni, hukuttavan mustan yksinolon johon syöksyn kasvot edellä.

Suljen laatikon. Tässä on perhonen, kalpea ja repaleinen, ja se kiertää valoa epätoivoisena, vimmaisena, kauhuissaan, osaamatta lopettaa ja uskaltamatta koskettaa.

Jään yksin istumaan sohvalle.

Aamu lähestyy ja ohi kulkevat naapurit sen mukana. Huuhdon oksennukset etuovelta ja portailta. Jynssään katuharjalla, hinkkaan Roopen kengät, kumoan oksennuskakkuja hiekkamuoteista.

Haluan soittaa jollekulle. Minun täytyy soittaa jollekulle. Asetan sisareni riviin eteeni, heidät ja heidän puolisonsa, nämä seurakunnassaan aktiiviset ja vastuuntuntoiset perheenisät, jotka harrastavat hiihtoa ja tennistä mutta eivät kaatokännissä ryömiskelyä koteihinsa lastensa ja vaimojensa luokse. Käytän pienen hetken Roopen vihaamiseen siitä hyvästä, että hän panee minut vihaamaan sisareni puolisoita siksi, etteivät nämä purskauttele oksennuksiaan lastensa hiekkamuotteihin.

Viha on äkkiä käytetty. Jään typeryttävään tyhjään haukkomaan henkeä. Tässä on käärme, lihaisa ja massiivinen, ja se pusertuu henkitorveni ympärille. Mitä ankarammin kamppailen, sitä ahnaammin se otettaan kiristää.

Nousen painavin jaloin yläkertaan. Makuuhuoneessa on hiljaista, haju raskas ja imelä. Kumarrun Roopen puoleen ja lasken käteni lakanalle. Kiskaisen sen takaisin. Jotakin märkää ja paksua on tarttunut kämmeneen. Haparoin lukulampun johdon käteeni ja painan katkaisinta.

Valo tulvahtaa suu auki makaavan Roopen ja tämän kasvojen ympärille levinneen liejun päälle. Möyköt kelluvat lakanalla punertavassa soseessa kuin ankat lammikossa. Haju velloo sankkana. Siinä hän nukkuu, parivuoteessamme omassa oksennuksessaan, ja minun päässäni välkkyvät yksi kirkkaanpunainen ajatus: mitä jos hän olisi maannut selällään?

Näky saa polveni notkahtamaan. Se ravistaa sisältäni irti jotakin, minkä olemassaolosta en ole edes ollut tietoinen. Aavistan, että sen ajelehtiminen tulee jatkumaan pitkään.

Vajoan sängyn viereen. Itku on kuivaa ja hiljaista, lähes velvollisuudentuntoista, asiayhteyteen sopivaa. Haluan mieheni takaisin ihmisarvossaan ja kunniaassaan, häpäisemättömänä.

”Roope”, kuiskaen otsa patjaa vasten. ”Roope. Täytyy vaihtaa lakanat.”

Ja me vaihdamme lakanat. Se on eriskummallinen pikku näytelmä, joka muistuttaa askareideni hoitamista Viljo apunani. Roope on sekava ja tokkurainen, ei käsitä mitä on tapahtunut vaan tuijottaa laskemaansa lastia kuin vieraan maan eliötä, kunnes kiskon hänen koko vetelyytensä sängystä ja pusken vessaan pesemään itseään. Käsken häntä pysymään aloillaan, käsken olemaan herättämättä Viljoa, *sillä jos niin käy*, mutta lauseeni huuhtoutuvat tyhjiin rantoihin ja hän tulee perässä kun menen vaatehuoneeseen nyhtämään puhtaita liinavaatteita hyllyltä. Roope haluaa auttaa. Hän kulkee perässäni sylissä kasa pinnasänkyyn sopivia lakanoita sekä laudeliina. Sen hän panee tyynylle. Me katsomme sitä kuin merkittävää artefaktia. Menen ja painan kasvoni hänen rintaansa, ja silloin

tunnen miten käsivarsi kiertyy ympärilleni. Käsi laskeutuu hiuksilleni. Kuin palauttaisi irronneen pienen tikapuihin: on vain yksi tapa sen olla oikein, ja kun se asettuu, sen tietää heti. Tässä me olemme.

Hän vierähtää sänkyyn ja minä katselen, miten hän sammuu laudeliina-artefaktin päälle kuin karvainen kynttilä.

Kävelen hitaasti olohuoneeseen lapsemme lakanat sylissäni. Kesäyö litistyy ikkunoihin. Katson lasin läpi itseni sisään ja yön sisään enkä näe mitään mihin tarttua, olen ennenkuulumattoman ontto. Lysähdän sohvalle. Raajani painavat, ajatukset ovat märkä villainen mytty. Myttynä ovat sylissäni myös kaikki taitoksistaan auki hajotetut pienen pojan lakanat, yksi sekamelskainen vyyhti Roopen pyrkimystä olla avuksi.

Pakastin hurisee vaimeasti. Tuijotan eteeni. Kuulen miten ovi alakerrassa aukeaa. Pienet paljaat jalat läpsyvät laminaattiin ja pysähtyvät vessan ovelle. Hän puristaa lammasta sylissään ja kohtaa pytyllä nuokkuvan isänsä. Hän näkee kaiken, niin kuin lapsi vain voi.

Siinä se on. Tuttuus on käsinkosketeltavaa, lähes väkivaltaista: Isi on tässä. Isi ei ole tässä. Isi on käsittämätön kuin sateen hiekkalaatikon reunalle moukaroima kakku, joka ei enää sovi muottiinsa.

Siinä on reuna ja reunan takana tyhjä, tuntematon.

Se juna, äiti. Se joka lensi. Saako sen kyytiin mennä?

Hänen avuton ilmeensä, ensi kosketus yksinäisyyteen joka alkaa yhteisen ymmärryksen loppuessa.

Sitten, äkkiä – koko kehoni suoristuu. Minä muistan. Muistan uuden leikkipuiston avajaiset, eväspöydät ja auringon kimmellyksen lahden suulla. Muistan lahden takana vuoristoradan silmukat ja silmukoita pitkin taivasta vasten kiitävät vuoristoradan vaunut.